

BM Keyfi Gözaltılar Çalışma Grubu – Meryem Tekin Kararı

(Görüş No: 6/2024, Türkiye)

1. Kişi, Konum ve 15 Temmuz Bağlamı

Kişi:

Meryem Tekin, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, öğretmen; Bursa’da ikamet etmektedir.

15 Temmuz öncesi durumu:

- Öğretmenlik mesleğini icra etmektedir.
- Hakkında herhangi bir adli soruşturma veya suç isnadı bulunmamaktadır.
- Çalıştığı ve ilişkilendirildiği kurumlar, 15 Temmuz öncesi **tamamen yasal** statüde faaliyet göstermektedir.

15 Temmuz sonrası bağlam:

- Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu iddiasıyla soruşturmaya dahil edilmiştir.
- Hakkındaki suçlamalar, **Bank Asya hesabı, ByLock kullanımı, yasal yayınlara abonelik ve yasal kurumlarda çalışma** gibi faaliyetlere dayanmaktadır.

2. Gözaltı, Kötü Muamele ve Tutuklama Süreci

Gözaltı:

- **20 Eylül 2018** tarihinde Bursa’daki evinde **yakalama ve arama kararı gösterilmeden** gözaltına alınmıştır.
- Gözaltı gerekçeleri kendisine bildirilmemiş, yalnızca “gizli soruşturma” denilmiştir.
- Avukat olmaksızın sorgulanmış, ailesiyle iletişimi tamamen engellenmiştir.

Fiziksel ve psikolojik baskı:

- Yeraltında, sağlıksız bir hücrede tutulmuştur.
- Ağır **uykusuz bırakma** uygulanmıştır.
- Avukatıyla yalnızca **1 dakikalık ve kayıt altına alınan görüşme** yapılabilmektedir.
- Kendi seçtiği avukata erişimi engellenmiş; baro tarafından atanan avukat suç ikrarına zorlamıştır.

Tutuklama:

- Çanakkale Ağır Ceza Mahkemesi tarafından **TCK 314 kapsamında “örgüt üyeliği” iddiasıyla tutuklanmıştır.**
- **Deliller kendisine gösterilmeden** ve savunması alınmadan tutuklama kararı

verilmiştir.

- 5 yılı aşkın süredir iddianame dahi düzenlenmeden tutuklu bulunmuştur.

3. Yargılama Süreci ve Ağır Hak İhlalleri

Delillerin niteliği:

- Bank Asya hesabı
- Yasal yayınlara abonelik
- Yasal sendika/kurum faaliyetleri
- ByLock kullanımı

→ BM'ye göre bu faaliyetlerin **tamamı suç teşkil etmeyen, temel hak kapsamında kalan eylemlerdir.**

Savunma hakkı ihlalleri:

- Avukat görüşmeleri **sürekli dinlenmiş ve kayda alınmıştır.**
- CMK 153 gerekçe gösterilerek **dosyaya erişim fiilen engellenmiştir.**
- İfade sırasında avukatın soru sorması ve itirazları fiilen yasaklanmıştır.
- Uzun süre **iddianamesiz tutukluluk** sürdürülmüştür.

Silahların eşitliği ihlali:

- Savunma delillere erişemezken, iddia makamı sınırsız dosya erişimi kullanmıştır.
- Tutuklamaya yapılan itirazlar **gerekçesiz ve otomatik şekilde reddedilmiştir.**

4. BM Çalışma Grubu'nun Hukuki Değerlendirmesi

a) Kategori I – Hukuki Dayanak Yokluğu

- Yakalama ve tutuklama emri **hukuka uygun şekilde tebliğ edilmemiştir.**
- Gözaltı nedenleri **derhal ve somut biçimde bildirilmemiştir.**
- Olağanüstü hâl gerekçesi **zaman bakımından uygulanamaz**, zira OHAL kaldırıldıktan sonra tutuklanmıştır.

→ **Sonuç:** Tutuklama **Kategori I** kapsamında keyfidir.

b) Kategori II – Temel Hakların Kullanımı

- Suçlama konusu fiillerin tamamı:
 - İfade özgürlüğü
 - Örgütlenme özgürlüğü
 - Mülkiyet hakkı
 - Özel hayatın korunması
- kapsamındadır.

- ByLock kullanımı tek başına suç sayılamaz.

→ **Sonuç:** Tutuklama **Kategori II** kapsamında da keyfidir.

c) Kategori III – Adil Yargılanma İhlalleri

- 5 yıl boyunca **iddianamesiz tutukluluk**
- Avukata erişimin geciktirilmesi
- Avukat görüşmelerinin kayda alınması
- Dosyaya erişim yasağı

→ **Sonuç:** Adil yargılanma ihlalleri nedeniyle tutukluluk **Kategori III** kapsamında keyfidir.

d) Kategori V – Ayrımcılık

- Tek hedefleme ölçütü: “**Gülen hareketiyle bağlantı iddiası**”
- Siyasi ve düşünsel görüş temelinde sistematik ayrımcılık

→ **Sonuç:** Tutuklama **Kategori V** kapsamında da keyfidir.

5. BM Keyfi Gözaltılar Çalışma Grubu’nun Sonuç, Tavsiye ve Takip Mekanizması

Keyfilik Tespiti:

- Meryem Tekin’in özgürlüğünden yoksun bırakılması:

– İHEB m. 2, 7, 9, 10, 19, 20

– MSHS m. 2, 9, 10, 14, 19, 21, 26

hükümlerine aykırıdır.

- **Kategori I, II, III ve V kapsamında keyfi tutuklamadır.**

Derhâl Serbest Bırakma ve Tazminat:

- Türkiye’den:

– **Derhâl tahliye,**

– **Etkili tazminat ve onarım,**

– **İhlaller için bağımsız ceza soruşturması** istenmiştir.

Uluslararası Sevkler:

Dosya şu Raportörlere iletilmiştir:

- Terörle Mücadelede İnsan Hakları
- İfade Özgürlüğü
- Barışçıl Toplanma ve Örgütlenme Özgürlüğü

6. Takip (Follow-Up) Mekanizması – 6 Aylık Bildirim Yükümlülüğü

BM, Türkiye’den 6 ay içinde Őu bilgileri talep etmektedir:

- Serbest bırakılıp bırakılmadı ı
- Tazminat  denip  denmedi ı
- Sorumlular hakkında soruşturma açılıp a ılmadı ı
- Mevzuat ve uygulama değiŐikliği yapılıp yapılmadığı
- Sağlık durumunun bağımsız Şekilde iyileŐtirilip doğrulanması

Uygulanmaması h linde dosya yeniden BM İnsan Hakları Konseyi gündemine taŐınacaktır.